

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.172/2019/5.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke
. Osztovits András előadó bíró
. Tibold Ágnes bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Dr. Bagi Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Bagi Éva ügyvéd

Az alperesek: I. rendű
II. rendű

Az alperesek képviselői: Dr. Dávid Katalin Ügyvédi Iroda ügyintéző:
dr. Dávid Katalin ügyvé) I. rendűért

Némethy Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Béres B. István ügyvéd)

A per tárgya: szerződés létre nem jöttének és érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.004/2019/5. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Debreceni Törvényszék 5.P.20.409/2018/19. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasítja, a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint, a II. rendű alperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy 1.140.000 (egymillió-száznegyvenezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2006. március 30-án a felperes mint adós és a II. rendű alperes mint hitelező között CHF alapú kölcsönszerződés jött létre. A szerződés - többek között - rögzítette, miszerint a hitelező az adós részére 70.284 CHF kölcsönt nyújt akként, hogy azt a

folyósítási feltételek teljesítését követő 8 munkanapon belül átutalja a felperes lakossági forint vagy deviza számlájára. A felperes azt vállalta, hogy e kölcsönösszeget - a szerződésben foglalt kamattal, kezelési költséggel a folyósítási jutalékkal növelt összegben - 240 hónap alatt fizeti vissza a II. rendű alperesnek. A szerződés szerint a kamat, a kezelési költség és a folyósítási jutalék mértéke a folyósításkor hatályos Hirdetményben kerül meghatározásra azzal, hogy a kamatláb és a kezelési költség ügyleti évenként változik, a folyósítási jutalék pedig a folyósításkor levonásra kerül a kölcsönösszegeből. A szerződéskötés napján az ügyleti kamat 4,75 %, a törlesztő részlet összege 559,62 CHF, a THM 7,53 % volt.

- [2] A szerződés VIII/13. pontja szerint a felperes a II. rendű alperes Üzletszabályzatának és Hirdetményének rendelkezéseit megismerte és azokat magára nézve kötelezőnek fogadta el.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [3] A felperes keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés nem jött létre, mert a felek nem állapodtak meg a kölcsön összegében, a kamat és a költségek pontos mértékében, a deviza alapú elszámolásban, továbbá nem vált a szerződés részévé az Üzletszabályzat és a Hirdetmény sem. Másodlagosan a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte jogszabályba ütközésre és tisztességtelenségre hivatkozva. Jogkövetkezményként mindkét esetben az eredeti állapot helyreállítását kérte, annak megállapításával, hogy kölcsöntartozásának összege elsődlegesen 5.042.578 Ft, másodlagosan 11.675.781 Ft.
- [4] Az alperesek elsődlegesen a per megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását kérték.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) 37. § (2) bekezdése alapján kizárólag a szerződés létre nem jötté körében előterjesztett keresetet bírálhatta el érdemben, a szerződés érvénytelenségével kapcsolatos keresetét úgy tekintette, hogy azt a felperes nem tartotta fenn. Utalt arra, a szerződésből, valamint a szerződés megkötésének körülményeiből egyértelműen megállapítható, hogy a szerződő felek megegyeztek a kölcsön összegében, a törlesztő részesletek nagyságában, a törlesztő részesletek számában, az ügyleti kamatban, és abban is, hogy a szerződés deviza alapú. Az elsőfokú bíróság szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205/B. § (1) bekezdései alapján az

is megállapítható volt, hogy az Üzletszabályzat és a Hirdetmény a szerződés részévé vált. Egyébként is a per tárgyát képező jogkérdések önmagában a szerződésben foglaltak alapján eldönthetők.

- [6] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel azt állapította meg: az elsőfokú bíróság nem követett el eljárási szabálysértést azzal, hogy mellőzte a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti másodlagos kereset elbírálását. A másodfokú bíróság szerint a szerződés létre nem jöttének megállapítása iránti kereset vonatkozásában az rPtk. 205. § (1) és (2) bekezdéseit kellett vizsgálni, figyelemmel a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések tárgyának és törlesztő részleteinek meghatározásával kapcsolatos elvi kérdésekről szóló 1/2016. PJE határozatban kifejtettekre is. A kölcsönszerződés adatai alapján kiszámítható volt a kölcsön forint összege és egyértelműen tartalmazta a deviza alapú elszámolásban történő megállapodást is. A felek megállapodtak a törlesztő részletek összegében is, bár ez nem a megállapodás létrejöttének, hanem az érvényességének a feltétele. A másodfokú bíróság szerint a kölcsönszerződés az Üzletszabályzat és a Hirdetmény nélkül is minden olyan kérdésben tartalmazta a felek megállapodását, amely a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [7] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését az elsőfokú ítélet megváltoztatását és elsődlegesen a felperes keresetének helytadó határozat meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 210. § (1)-(2) bekezdésébe, 213. § (1) bekezdés a), b), c), d) e) pontjaiba, 203. § (1)-(6), (7) bekezdésébe, az rPtk. 205. §-ába, 205/B. §-ába, 207. § (2) bekezdésébe, 209. §-ába, 209/A. §-ába, 239. § (1), (2) bekezdésébe, 523. §-ába, a a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 18/1999. Korm. rendelet) 1. § j) pontjába és 2. § b) pontjába, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) 3. cikk (1) bekezdésébe, 4. cikk (1)-(2) bekezdésébe, 6. cikk (1) bekezdésébe ütköző módon hozták meg határozataikat. Előadta azt is, hogy az eljáró bíróságok nem vizsgálták érdemben az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EU Bíróság) C-38/17., C-51/17., C-118/17., C-126/17., C-186/17., C-483/16. számú ügyekben meghozott ítéleteinek a tagállami bíróságok számára kötelező jogértelmezését. Előadta továbbá, hogy az európai jog primátusának megsértése „abszolút hatályon kívül helyezési ok”.

- [8] A felperes részletesen megindokolta, hogy a perbeli kölcsönszerződés a fogyasztói irányelv és az általa hivatkozott EU bírósági ítéletek alapján miért minősül - az árfolyamkockázat tisztességtelensége miatt - érvénytelennek. E körben arra is hivatkozott, hogy az eljárás bíróságoknak kereseti kérelem hiányában is hivatalból kellett volna vizsgálni az esetleges érvénytelenséget. Álláspontja szerint jogszabálysértő módon jutottak a bíróságok arra a következtetésre, hogy a szerződés minden lényeges elemet tartalmaz, a kölcsönösszeg, a kamat, a deviza alapú elszámolás a felperes számára nem voltak egyértelmű, e körben megfelelő tájékoztatást nem kapott. A II. rendű alperes nem tudta hitelt érdemlően bizonyítani, hogy az Üzletszabályzatot a felperesnek átadta és azt sem, hogy a Hirdetmény a szerződés részévé vált volna.
- [9] A felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozta, az irányelv 3. cikke értelmezését kérve. Álláspontja szerint keresetének elbírálásához szükséges annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy az EU Bíróságnak a C-449/13. számú ügyben a 2008/48/EK irányelv rendelkezését értelmező „nem szabvány záradékkal” kapcsolatos döntését a fogyasztói irányelv fenti cikkének értelmezésére is irányadónak kell-e tekinteni.
- [10] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmeikben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [11] A felperes felülvizsgálati kérelmében előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozta ezért a Kúria először azt vizsgálta, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikk (3) bekezdése alapján előterjesztési kötelezettsége fennáll-e. Az EUMSZ 267. cikk (2) bekezdése szerint ezen eljárás kezdeményezésére akkor kerülhet sor, ha az EU Bíróság részéről a konkrét jogvita eldöntése szempontjából lényeges uniós jogszabály értelmezése szükséges. Nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a felmerülő jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, a hivatkozott uniós rendelkezést az EU Bíróság már értelmezte, vagy az uniós jog helyes értelmezése annyira nyilvánvaló, hogy azzal kapcsolatban ésszerű kétség nem merül fel (283/81. sz. CILFIT-ügy, 21. pont). A Kúria ezen feltételek figyelembevételével vizsgálta az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét, illetve kötelezettségét, és úgy ítélte meg, hogy a felperes által felvetett jogkérdés tekintetében - az adott kereseti kérelem mellett és a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértésekre is tekintettel - az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének feltételei nem állnak fenn, figyelemmel elsődlegesen arra, hogy a perbeli jogvita kizárólag a kölcsönszerződés rendelkezéseinek értelmezésével eldönthető volt, ahogy arra a perben eljáró bíróságok egyezően helyesen rámutattak. A felperes erre irányuló

kérelmét mindezek alapján a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 155/A. § (2) bekezdése szerint elutasította.

- [12] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy az a hivatkozott indokok alapján nem jogszabálysértő.
- [13] A Kúria utal arra, hogy az rPp. 272. § (2) bekezdése és az azt értelmező a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja értelmében a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra akkor alkalmas, ha a fél abban megjelöli a megsértett jogszabályhelyet és annak indokait is előadja, vagyis ezen együttes feltételek fennállása esetén e körben van mód a kérelem érdemi elbírálására.
- [14] Jelen perben a jogerős ítélet azt rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a felperes nyilatkozata hiányában úgy tekintette, miszerint a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kérelmét a felperes nem tartotta fenn. Ezt a megállapítást a felperes felülvizsgálati kérelmében nem vitatta, nem adta elő, hogy miért volt keresete a DH2. tv. 37. és 39. §-ában foglaltaknak megfelelő tartalmú, vagy a hivatkozott rendelkezést miért nem kellett alkalmazni. Ennek hiányában érdemben nem volt vizsgálható, hogy a szerződés jogszabályba, többek között az rHpt. rendelkezésébe ütközött-e, illetve tisztességtelen feltételt tartalmazott-e az árfolyamkockázat viselése tekintetében. Ebből következően a tisztességtelenséget szabályozó uniós és magyar jogszabályok értelmezésének, és az e körben meghozott, a felperes által hivatkozott EU bírósági ítéleteknek sem volt jelentősége a felülvizsgálati kérelem elbírálása tekintetében.
- [15] A felperes szerint az eljáró bíróságoknak - ugyanezen uniós jogszabályi rendelkezések és joggyakorlat alapján - hivatalból is vizsgálniuk kellett volna a kölcsönszerződés tisztességtelenségét. A Kúria megítélése szerint az EU Bíróságnak a fogyasztói irányelvvel kapcsolatos - részben a felperések által is hivatkozott - joggyakorlata alapján nem állapítható meg az a kötelezettség, hogy a tagállami bíróságoknak az érvénytelenség megállapítására irányuló joghatályosan elő nem terjesztett kereseti kérelem esetén hivatalból a fogyasztói szerződés egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételei esetleges tisztességtelenségét hivatalból kellene, lehetne vizsgálniuk, és az esetleges tisztességtelen rendelkezéseket észlelniük. A Kúria utal arra, az EU Bíróság csak a kereseti kérelem alapjául szolgáló ÁSZF rendelkezések vonatkozásában állapított meg többlet eljárásjogi kötelezettséget a tagállami bíróságok számára (így többek között: C-488/11. sz., Asbeek Brusse ügyben hozott ítélet, 39. pont; C-470/12. sz., Pohotovost-ügyben hozott ítélet, 40. pont), de egyik ítéletében sem törte át a tagállami polgári eljárásjogok legfontosabb alapvető szintű rendelkezését, a kérelemhez kötöttség elvét úgy, ahogy arra a felperes hivatkozott.
- [16] A felperes jogszabálysértésként jelölte meg a fogyasztói irányelv

több rendelkezésének és az EU Bíróság egyes ítéleteinek nem megfelelő alkalmazását. A Kúria megjegyzi, az EUMSZ 288. cikke alapján az irányelv, mint uniós jogforrás kétszintű, közvetett jogi szabályozó eszköz, aminek tartalmát a tagállamok kötelesek a nemzeti jogrendszerükbe beépíteni. A tagállami bíróságoknak az irányelvet átültető nemzeti jogszabályt kell alkalmazniuk, amelynek értelmezése során az irányelvben megfogalmazott cél megvalósítására kell törekedniük (C-91/92. sz. Paola Faccini Dori ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet 26. pont, C-240-244/98. sz. Oceano Grupo és társai egyesített ügyekben 2000. június 27-én hozott ítélet 32. pont; a fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről szóló 3/2011. (XII. 12.) PK vélemény 2. pontjának indokolása). Amennyiben a tagállam eleget tesz implementációs kötelezettségének, az irányelv közvetlen bírósági alkalmazása fogalmilag kizárt. A fogyasztói irányelv rendelkezéseit a perben releváns időszakban az rPtk-ba és a 18/999. Korm. rendeletbe ültették át, amely magyar jogforrások vonatkozó rendelkezéseit - joghatályosan előterjesztett kereseti kérelem hiányában - az eljáró bíróságok nem vizsgálhatták.

[17] Az EU Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott ítélete az EUMSZ 267. cikke alapján az eljárást kezdeményező bíróságra kötelező, de nincs erga omnes hatálya (66/80. sz. International Chemical Corporation ügyben 1981. május 13-án hozott ítélet 18. pont). A tagállami bíróságoknak az EU Bíróság konkrét uniós jogforrás értelmezésével kapcsolatos joggyakorlatát kell követniük (28/62. sz. Da Costa ügyben 1963. március 27-én hozott ítélet), aminek előfeltétele, hogy a konkrét perbeli jogvita eldöntéséhez az uniós jogi normát alkalmazni kell. Figyelemmel a jelen perben az erre vonatkozó, joghatályosan előterjesztett kereseti kérelem hiányára, a bíróságok nem értelmezhették sem a fogyasztó irányelvet, sem az azzal kapcsolatos EU bírósági joggyakorlatot. A fentiek alapján rögzíthető, hogy az egyébként a felülvizsgálati kérelemben megjelölt beazonosíthatatlan jogszabályi rendelkezés szerinti „uniós jog primátusa” nem sérült.

[18] A Kúria mindezek alapján érdemben csak azt vizsgálhatta, hogy a perbeli szerződés létrejött-e, a jogerős ítélet megfelel-e az rPtk. 205. § (1)-(2) bekezdéseinek és 523. § (1)-(2) bekezdéseinek. A Kúria ezzel kapcsolatban mindenben egyetért a másodfokú bíróság által kifejtettekkel, a jogerős ítélet indokolását megismételni nem kívánja. A felperes felülvizsgálati kérelmében az érvénytelenség körében előadott indokait tekintette a szerződés létre nem jöttével kapcsolatos érveinek is. Dogmatikailag ez két, egymástól jól elkülöníthető jogintézmény, az rPtk-ban is elkülönülő szabályozás mellett. Az rPtk. 205. §-a és 523. §-a együttes értelmezéséből az állapítható meg, hogy a kölcsönszerződés létrejöttéhez a feleknek a főszolgáltatás és ellenszolgáltatás tekintetében kell megállapodniuk. Ez a perbeli esetben megtörtént, a kölcsönszerződés ezeket - az 1/2016. PJE határozatban írtaknak is - megfelelően tartalmazza. A felperesnek és a II. rendű alperesnek a

kölcsönszerződés létrejöttére irányuló akarategységét támasztja alá az a tény is, hogy a kölcsönösszeg folyósításra került, a felperes a törlesztést megkezdte.

- [19] A Kúria egyetértett az eljárt bíróságokkal abban is, ahogy arra a [11] pontban már utalt, hogy a perbeli szerződés létrejöttének elbírálása körében nem volt ügydöntő jelentősége annak, hogy az Üzletszabályzat és a Hirdetmény a szerződés részévé vált-e.
- [20] A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [21] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperesek - figyelemmel a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet (2), (5) és (6) bekezdéseire, az alperesek jogi képviselője által ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló - felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. A felperes személyes költségmentességére tekintettel le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.
- [22] A Kúria a döntését tárgyaláson kívül hozta meg.

Budapest, 2020. február 25.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó bíró, Dr. Tibold Ágnes sk. bíró